

Выборы депутатов местных Советов депутатов Республики Беларусь двадцать седьмого созыва

Отчет по итогам наблюдения за формированием участковых избирательных комиссий

Наблюдение осуществляется активистами РПОО «Белорусский Хельсинкский Комитет» и ПЦ «Вясна» в рамках кампании «Правозащитники за свободные выборы». В наблюдении участвуют 29 долгосрочных наблюдателей кампании «Правозащитники за свободные выборы».

ОСНОВНЫЕ ВЫВОДЫ

Участковые избирательные комиссии (далее - УИК) являются основным субъектом избирательного процесса. Именно УИК непосредственно организуют и проводят досрочное голосование, голосование в день проведения выборов и по месту нахождения избирателей, подсчет голосов и установление итогов голосования на избирательном участке.

Процедура формирования УИК остается негласной и закрытой для общественного контроля. Так, в 52,3 % случаев представителям кампании «Правозащитники за свободные выборы» было отказано в присутствии на заседаниях органов, которые формировали УИК.

Информация о месте и времени заседаний органов, образующих УИК, подавалась ограничено и несвоевременно. Зафиксированные случаи отказов в предоставлении этой информации.

Отсутствие законодательно определенных критериев для включения претендентов в состав УИК приводит к формальному и произвольному определению их состава со стороны органов, которые их образуют, и делает неэффективным обжалование в судебном порядке решений о невключении в состав УИК.

Решения о формировании УИК в большинстве случаев принимались без обсуждения кандидатур, голосование проводилось сразу по всему списку и длилось от 15 до 20 минут.

Основное количество выдвинутых в состав УИК дали представители общественных объединений - 40,3% . Из них 32,8 % уже традиционно составили представители пяти крупнейших проправительственных общественных объединений: Федерация профсоюзов Беларуси - 9385 претендентов (12,4 %), РОО «Белая Русь» - 4560 (6%), ОО «Белорусский республиканский союз молодежи» - 3726 (4,9%), ОО «Белорусский союз женщин» - 4160 (5,5 %), Белорусское общественное объединение ветеранов - 3024 (4%).

Из 15 зарегистрированных в стране политических партий 9 выдвинули в состав УИК 4,6% своих представителей. Активность оппозиционных партий снизилась. По данным ЦИК, 4 оппозиционные партии смогли выделить только 372 представителя, что составило 0,49% от общего количества. Серьезным препятствием для оппозиционных партий в этом процессе остается отсутствие зарегистрированных в установленном порядке организационных структур.

Несмотря на то, что избирательное законодательство запрещает включать в состав избирательных комиссий граждан некоторых категорий (судьи, прокуроры, руководители местных исполнительных и распорядительных органов) и устанавливает количественное ограничение госслужащих в составе комиссий, проверить на практике выполнение этой нормы закона фактически невозможно. Такая ситуация возникла из-за отсутствия в избирательном законодательстве нормы об обязательном указании места работы членов УИК (указывается только путь выдвижения).

УИК традиционно сформированы по «производственному принципу», когда различными путями в комиссию выделяются работники одного предприятия. Это делает УИК зависимыми не только от местных исполнительных органов, которые их образовали, но и от администраций тех предприятий, где работают члены УИК.

В состав УИК, за небольшим исключением, вошли те же самые лица, что и во время последних выборов депутатов Палаты представителей в 2012 году.

Продолжается дискриминационный подход к выдвиженцам от оппозиционных политических партий. Доля представителей оппозиционных партий в УИК составляет 0,031%. Из всех выдвинутых от оппозиционных партий включено только 5,6%, в то время как от общего числа лиц, выдвинутых провластными политическими партиями, в комиссиях будет работать 86%. Таким образом, оппозиционные партии практически лишены возможности участия в избирательном процессе в составе УИК.

ПРАВОВАЯ БАЗА

Согласно ст. 29 и 34 ИК подготовку и проведение выборов депутатов местных Советов депутатов обеспечивают УИК. Они формируются в составе 5-19 человек районными, городскими исполнительными комитетами, а в городах с районным делением - местными администрациями.

УИК состоят из членов политических партий, других общественных объединений, трудовых коллективов, а также представителей граждан, выдвинутых путем сбора подписей.

Представители политических партий и общественных объединений, как правило, составляют не менее одной трети УИК (эта норма не действует при формировании УИК в медицинских стационарах). В состав УИК не могут входить судьи, прокуроры, руководители местных исполнительных и распорядительных органов. Госслужащие не могут составлять более трети состава комиссии (эта норма не действует при создании УИК за пределами Беларуси).

По сравнению с возможностями политических партий и общественных объединений выдвигать своих представителей в окружные избирательные комиссии (ОИК), доступность УИК для представителей партий и общественных объединений существенно ограничена избирательным законодательством. Право выдвигать своих представителей дается только тем организационным структурам партий и общественных объединений, которые имеют государственную регистрацию или поставлены на учет в местных органах власти. Таким образом, республиканские общественные объединения, которые не имеют организационных структур, вообще лишены возможности участия в избирательном процессе в составе УИК.

На заседании органов, образующих УИК, вправе присутствовать представители политических партий, других общественных объединений, трудовых коллективов, граждан, которые выдвинули своих представителей в состав комиссии. Положения ст. 13 ИК не содержат указания на полномочия наблюдателей на этой стадии избирательной кампании, используемой для ограничения наблюдения за принятием решения по формированию УИК.

Субъекты, которые выдвинули своих представителей в состав комиссий, вправе обжаловать в трехдневный срок решение органов, образовавших комиссии.

ПРОЦЕСС ВЫДВИЖЕНИЯ В СОСТАВ УИК

В соответствии с Календарным планом выдвижение представителей в состав УИК и предоставление соответствующих документов в органы, которые их формируют, произошло не позднее 5 февраля 2014 г. включительно.

Наблюдателями не зафиксировано фактов отказа принять документы по выдвижению претендентов в УИК. В связи с тем, что партии и республиканские общественные объединения, которые не имеют организационных структур или регистрации, вообще лишены возможности участия в избирательном процессе в составе УИК, часть их членов выдвигалась в комиссии путем сбора подписей.

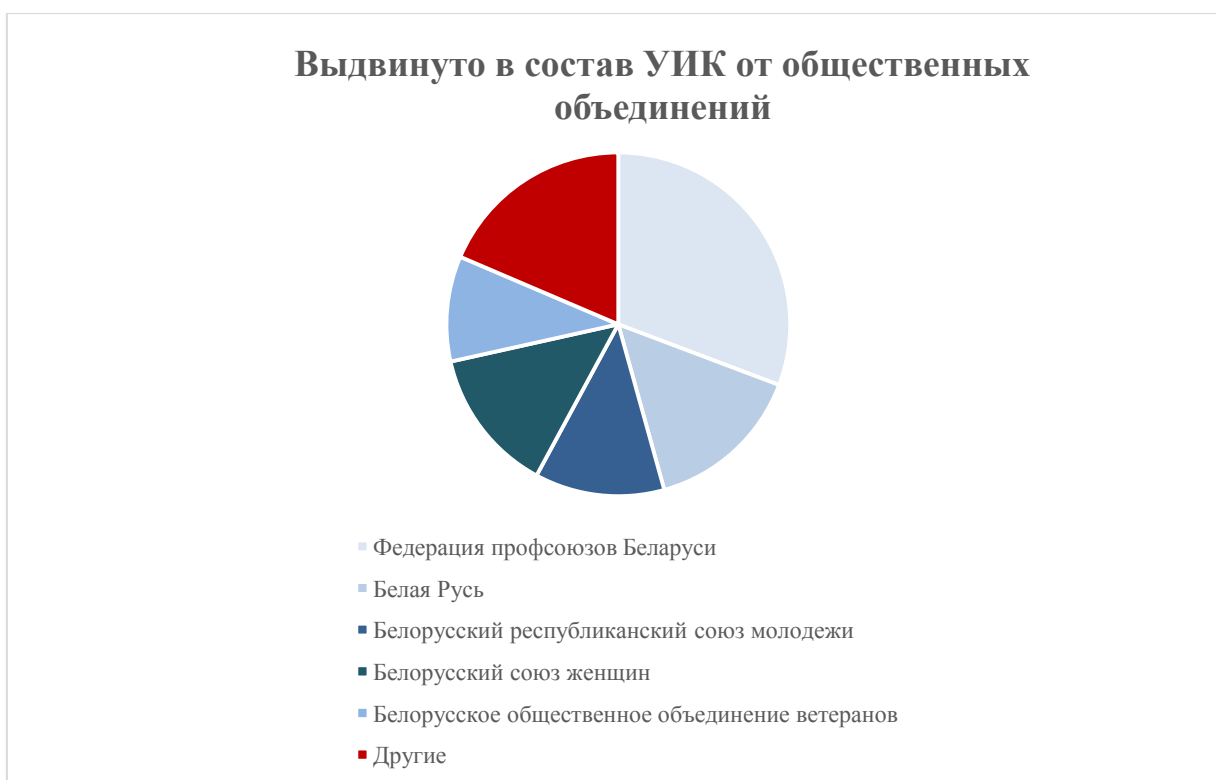
Всего в состав УИК по Центральной комиссии было выдвинуто 76 786 кандидатур, в том числе от граждан путем подачи заявления - 28 197 кандидатов (37,2 %), от трудовых коллективов - 13 544 (17,9 %), от политических партий - 3 520 (4,6%), от других общественных объединений - 30 525 (40,3 %).

Выдвинуто в состав УИК от всех субъектов

Как и во время предыдущих выборов, лидерами по количеству выдвинутых претендентов в УИК являются проправительственные общественные объединения: Федерация профсоюзов Беларуси - 9385 человек (12,4 %), РОО «Белая Русь» - 4560 (6%), ОО «Белорусский республиканский союз молодежи» - 3726 (4,9%), ОО «Белорусский союз женщин» - 4160 (5,5 %), Белорусское общественное объединение ветеранов - 3024 (4%).

Выдвинуто в состав УИК от общественных объединений

Доля выдвинутых в состав УИК представителей политических партий и общественных объединений в текущей избирательной кампании возросла до 44,9 % . Во время президентских выборов 2010 г. она составляла 39,1 %, во время парламентских выборов

2012 г. - 42%. Соответственно в 2012 г. сократилось количество кандидатур в УИК от граждан и трудовых коллективов.

Свои кандидатуры в состав УИК предложили 9 политических партий из 15 зарегистрированных. По сравнению с 2010 и 2012 гг. активность оппозиционных партий снизилась. На президентских выборах 2010 года 1073 претендента от оппозиционных политических партий составляли 1,3 % от общего числа выдвиженцев. В 2012 г. 664 кандидатуры от 5 оппозиционных партий составляли уже около 0,8%.

В 2014 году согласно данным Центральной комиссии 4 оппозиционные партии выдвинули 372 представителя, что равно 0,49% от общего числа претендентов. Из них Белорусская партия левых "Справедливый мир" выдвинула 186 человек, Белорусская социал-демократическая партия (Грамада) - 4 -, ОГП - 118 -, Партия БНФ - 64.

ЗАСЕДАНИЯ ОРГАНОВ, ОБРАЗУЮЩИХ КОМИССИИ

В соответствии с Календарным планом заседания органов, образующих УИК, произошли не позднее 5 февраля включительно, а размещение в печати решений об образовании УИК прошло не позднее семи дней с момента принятия решения.

Государственные СМИ практически не давали информации о месте и времени проведения заседаний. Зафиксированные случаи отказов в предоставлении этой информации наблюдателями кампании «Правозащитники за свободные выборы».

В г. Барановичи заместитель председателя Барановичского райисполкома Сергей Слива не предоставил необходимую информацию наблюдателю Сергею Говшу. Сведений о месте и времени проведения заседания Барановичского райисполкома не было ни на официальном сайте, ни на страницах официальной газеты газеты «Наш край».

Зафиксировано много фактов отказа наблюдателям в праве присутствовать на заседаниях по формированию УИК. Несмотря на предварительно присланные РПОО «Белорусский

Хельсинкский комитет» соответствующие документы, из 21 наблюдателя 11 получили отказы, что составило 52,3 %.

Основной причиной отказа указывалось то, что ч. 5 ст. 34 ИК не предусматривает такой возможности. Надо отметить, что в своей просьбе присутствовать на этих заседаниях члены кампании «Правозащитники за свободные выборы» опирались на принципы гласности деятельности органов местного управления и самоуправления (ст. 3 Закона Республики Беларусь «О местном управлении и самоуправлении в Республике Беларусь»), а также на закрепленное в ч. 2 ст. 39 этого Закона право присутствовать на заседаниях исполнительных и распорядительных органов представителей других организаций и граждан.

Те наблюдатели, что сумели присутствовать на заседаниях по образованию УИК, отмечают, что они прошли очень быстро, выдвинутые кандидатуры не обсуждались, озвучивались списки, голосование происходило также за список. В некоторых случаях не назывались даже фамилии выдвиженцев.

Заседание Администрации Октябрьского района г. Гродно продолжалась 15 минут. Проголосовали по всем вопросам количественного списочного состава УИК единогласно. Начальник отдела организационно -кадровой работы Лариса Борисова озвучила лишь общую цифру тех, кто вошел в состав УИК от общественных объединений и политических партий - 371 человек (41,4 %). Способ выдвижения и место работы не назывались.

В ряде случаев указывались основания, на которых было отказано претендентом в состав комиссий. Например, в г. Речица Гомельской области 8 выдвиженцев от Белорусской партии левых «Справедливый мир» не включили в состав УИК, объяснив это их преклонным возрастом. Распространена такая причина, как «отсутствие предыдущего опыта работы». В Администрации Центрального района г. Гомеля указали на то, что законодательство не обязывает разъяснять причины отказов во включении в состав ОИК.

В большинстве случаев места работы граждан, выдвинутых и включенных в состав УИК, не назывались. Комиссии традиционно сформированы по «производственному принципу» - из работников одного предприятия, выдвинутых различными путями. По информации с мест, большинство членов УИК - это те же лица, что и во время выборов депутатов Палаты представителей Национального собрания в 2012 году.

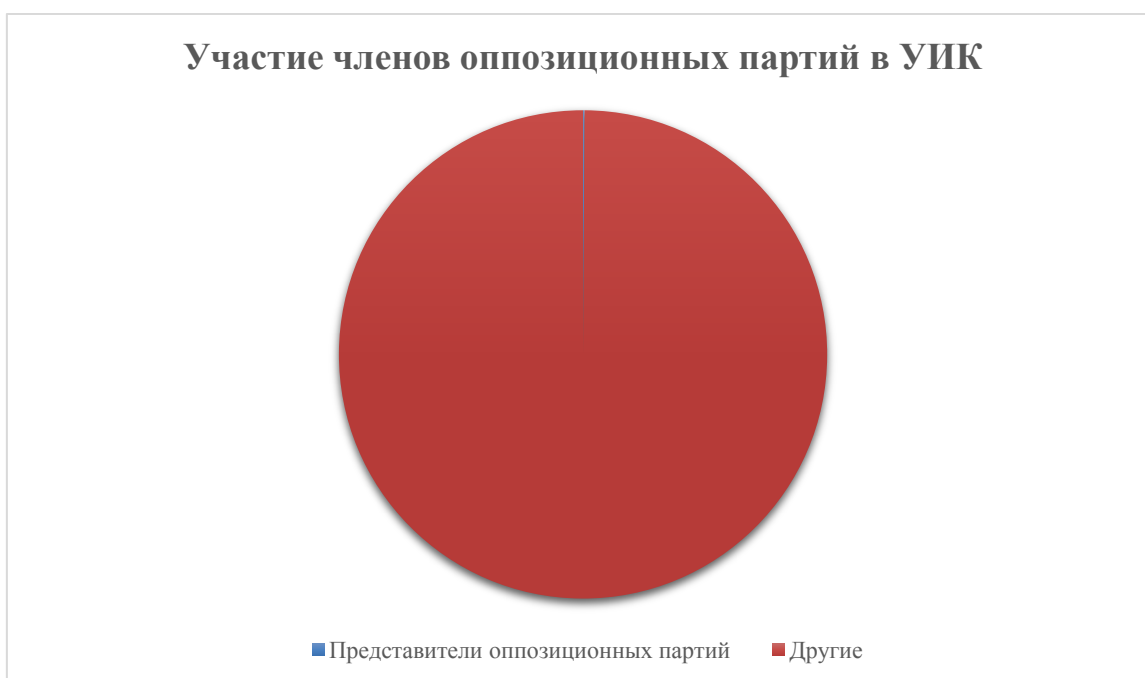
В Октябрьском районе г. Гродно по «производственному принципу» сформированы следующие участковые комиссии: из работников ОАО «Гродненская ТЭЦ -2» УИК № 2, из работников ОАО «Гродненская табачная фабрика «Неман» УИК № 131, из работников ОАО «Гродненская обувная фабрика "Неман" УИК № 120, из работников ОАО «Гродно Азот -Химволокно» УИК № № 75,100,106 и прочее.

Представителям субъектов, которые выдвинули кандидатов в состав комиссий, отрицали также и в праве ознакомиться с письменными материалами выделения (протоколами собраний соответствующих структур политических партий, общественных объединений и трудовых коллективов, заявлениями граждан).

СОСТАВ УИК

По официальным данным, на территории Республики Беларусь образовано 6170 УИК, в которые вошло 67 069 человек.

Согласно заявлению секретаря Центризбиркома Николая Лозовика, представители оппозиционных политических партий в УИК получили 21 место, при том, что оппозиционные политические партии выдвинули 372 своих друзей. В состав УИК включено 12 из 186 выдвинутых друзей БПЛ «Справедливый мир», 6 - из 64 членов Партия БНФ, 3 - из 118 членов ОГП, 2 - из 4 друзей БСДП (Грамада).

Доля представителей четырех оппозиционных партий составляет 0,031 % (21 человек из 372). На парламентских выборах 2012 г. она составила около 0,1 % (61 человек из 68 945). На президентских выборах 2010 доля представителей пяти оппозиционных партий составила 0,26% (183 человека из 70 815).

Если сравнить процент «проходимости» членов оппозиционных и провластных партий в состав УИК, то становится очевидной значительная диспропорция: только 5,6% претендентов от оппозиционных партий вошли в состав УИК, в то время как от провластных партий включено 86 % от числа выдвинутых.

Выбары дэпутатаў

мясцовых Саветаў дэпутатаў Рэспублікі Беларусь дваццаць сёмага склікання

Справаздача па выніках назірання за фарміраваннем участкавых выбарчых камісій

*Назіранне ажыццяўляецца актывістамі РППА «Беларускі Хельсінкскі камітэт» і ПЦ «Вясна» ў межах кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары»
У назіранні ўдзельнічаюць 29 доўгатэрміновых назіральнікаў кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары»*

АГУЛЬНЫЯ ВЫСНОВЫ

Участковыя выбарчыя камісіі (далей – УВК) з’яўляюцца асноўным суб’ектам выбарчага працэсу. Менавіта УВК непасрэдна арганізуюць і праводзяць датэрміновае галасаванне, галасаванне ў дзень правядзення выбараў і па месцы знаходжання выбаршчыкаў, падлік галасоў і ўстанаўленне вынікаў галасавання на выбарчым участку.

Працэдура фарміравання УВК застаецца негалоснай і закрытай для грамадскага кантролю. Так, у 52,3% выпадкаў прадстаўнікам кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» было адмоўлена ў прысутнасці на пасяджэннях органаў, якія фарміравалі УВК.

Інфармацыя аб месцы і часе паседжанняў органаў, якія ўтваралі УВК, падавалася абмежавана і несвоечасова. Зафіскаваныя выпадкі адмоваў у прадстаўленні гэтай інфармацыі.

Адсутнасць заканадаўча вызначаных крытэраў для ўключэння прэтэндэнтаў у склад УВК прыводзіць да фармальнага і адвольнага вызначэння іх складу з боку органаў, якія іх утвараюць, і робіць неэфектыўным абскарджанне ў судовым парадку рашэнняў аб неўключэнні ў склад УВК.

Рашэнні аб фарміраванні УВК у большасці выпадкаў прымаліся без абмеркавання кандыдатур, галасаванне праводзілася адразу па ўсім спісе і доўжылася ад 15 да 20 хвілін.

Асноўную колькасць вылучаных у склад УВК далі прадстаўнікі грамадскіх аб’яднанняў – 40,3%. З іх 32,8 % ужо традыцыйна склалі прадстаўнікі пяці найбуйнейшых праўладных грамадскіх аб’яднанняў: Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі – 9 385 прэтэндэнтаў (12,4%), РГА «Белая Русь» – 4 560 (6%), ГА «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі» – 3726 (4,9%), ГА «Беларускі саюз жанчын» – 4 160 (5,5%), Беларускае грамадскае аб’яднанне ветэранаў – 3 024 (4%).

З 15 зарэгістраваных у краіне палітычных партый 9 вылучылі ў склад УВК 4,6% сваіх прадстаўнікоў. Актыўнасць апазіцыйных партый знізілася. Паводле дадзеных Цэнтральнай камісіі, 4 апазіцыйныя партыі здолелі вылучыць толькі 372 прадстаўнікі, што склала 0,49% ад агульнай колькасці. Сур’ёзнай перашкодай для апазіцыйных партый у гэтым працэсе застаецца адсутнасць зарэгістраваных ва ўстаноўленым парадку арганізацыйных структур.

Нягледзячы на тое, што выбарчае заканадаўства забараняе ўключаць у склад выбарчых камісій грамадзян некаторых катэгорый (судзіі, пракуроры, кіраўнікі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў) і ўсталёўвае колькаснае абмежаванне дзяржслужачых у складзе камісій, праверыць на практыцы выкананне гэтай нормы закона фактычна

немагчыма. Такая сітуацыя ўзнікла з-за адсутнасці ў выбарчым заканадаўстве нормы аб абавязковым указанні месца працы сяброў УВК (указваецца толькі шлях вылучэння).

УВК традыцыйна сфарміраваны па «вытворчым прынцыпе», калі рознымі шляхамі ў камісію вылучаюцца працаўнікі аднаго прадпрыемства. Гэта робіць УВК залежнымі не толькі ад мясцовых выканаўчых органаў, якія іх утварылі, але і ад адміністрацый тых прадпрыемстваў, дзе працуюць сябры УВК.

У склад УВК, за невялікім выключэннем, увайшлі тыя ж самыя асобы, што і падчас апошніх выбараў дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў у 2012 г.

Працягваецца дыскрымінацыйны падыход да вылучэцтва ад апазіцыйных палітычных партый. Доля прадстаўнікоў апазіцыйных партый у УВК складае 0,031 %. З усіх вылучаных ад апазіцыйных партый уключана толькі 5,6%, у той час як ад агульнай колькасці асоб, вылучаных праўладнымі палітычнымі партыямі, ў камісіях будзе працаваць 86%. Такім чынам, апазіцыйныя палітычныя партыі практычна пазбаўлены магчымасці ўдзелу ў выбарчым працэсе ў складзе УВК.

ПРАВОВАЯ БАЗА

Згодна з арт. 29 і 34 ВК падрыхтоўку і правядзенне выбараў дэпутатаў мясцовых Саветаў дэпутатаў забяспечваюць УВК. Яны фарміруюцца ў складзе 5–19 чалавек раённымі, гарадскімі выканаўчымі камітэтамі, а ў гарадах з раённым дзяленнем – мясцовымі адміністрацыямі.

УВК складаюцца з сяброў палітычных партый, іншых грамадскіх аб'яднанняў, працоўных калектываў, а таксама прадстаўнікоў грамадзян, вылучаных шляхам збору подпісаў.

Прадстаўнікі палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў, як правіла, складаюць не менш за адну траціну УВК (гэта норма не дзейнічае пры фарміраванні УВК у медычных стацыянарах). У склад УВК не могуць уваходзіць суддзі, пракуроры, кіраўнікі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў. Дзяржслужачыя не могуць складаць больш за траціну складу камісіі (гэта норма не дзейнічае пры стварэнні УВК за межамі Беларусі).

У параўнанні з магчымасцямі палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў вылучаць сваіх прадстаўнікоў у акруговыя выбарчыя камісіі (АВК), даступнасць УВК для прадстаўнікоў партый і грамадскіх аб'яднанняў істотна абмежаваная выбарчым заканадаўствам. Права вылучаць сваіх прадстаўнікоў даецца толькі тым арганізацыйным структурам партый і грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць дзяржаўную рэгістрацыю або пастаўлены на ўлік у мясцовых органах улады. Такім чынам, рэспубліканскія грамадскія аб'яднанні, якія не маюць арганізацыйных структур, наогул пазбаўлены магчымасці ўдзелу ў выбарчым працэсе ў складзе УВК.

На пасяджэнні органаў, якія ўтвараюць УВК, маюць права прысутнічаць прадстаўнікі палітычных партый, іншых грамадскіх аб'яднанняў, працоўных калектываў, грамадзян, якія вылучылі сваіх прадстаўнікоў у склад камісіі. Палажэнні арт. 13 ВК не ўтрымліваюць указання на паўнамоцтвы назіральнікаў на гэтай стадыі выбарчай кампаніі, што выкарыстоўваецца для абмежавання назірання за прыняццем рашэння па фарміраванні УВК.

Суб'екты, якія вылучылі сваіх прадстаўнікоў у склад камісій, маюць права абскардзіць у трохдзённы тэрмін рашэнне органаў, якія ўтварылі камісіі.

ПРАЦЭС ВЫЛУЧЭННЯ Ё СКЛАД УВК

Згодна з Каляндарным планам вылучэнне прадстаўнікоў у склад УВК і прадастаўленне адпаведных дакументаў у органы, якія іх фарміруюць, адбылося не пазней 5 лютага 2014 г. уключна.

Назіральнікамі не зафіксавана фактаў адмовы прыняць дакументы па вылучэнні прэтэндэнтаў у УВК. У сувязі з тым, што партыі і рэспубліканскія грамадскія аб'яднанні, якія не маюць арганізацыйных структур ці рэгістрацыі, наогул пазбаўлены магчымасці ўдзелу ў выбарчым працэсе ў складзе УВК, частка іх сяброў вылучалася ў камісіі шляхам збору подпісаў.

Усяго ў склад УВК паводле Цэнтральнай камісіі было вылучана 76 786 кандыдатур, у тым ліку ад грамадзян шляхам падачы заявы – 28 197 кандыдатаў (37,2%), ад працоўных калектываў – 13 544 (17,9%), ад палітычных партый – 3 520 (4,6%), ад іншых грамадскіх аб'яднанняў – 30 525 (40,3%).

SSS

Як і падчас папярэдніх выбараў, лідэрамі па колькасці вылучаных прэтэндэнтаў у УВК з'яўляюцца праўладныя грамадскія аб'яднанні: Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі – 9 385 чалавек (12,4%), РГА «Белая Русь» – 4 560 (6%), ГА «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі» – 3 726 (4,9%), ГА «Беларускі саюз жанчын» – 4 160 (5,5%), Беларускае грамадскае аб'яднанне ветэранаў – 3 024 (4%).

SSS

Доля вылучаных у склад УВК прадстаўнікоў палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў у бягучай выбарчай кампаніі ўзрасла да 44,9%. Падчас прэзідэнцкіх выбараў 2010 г. яна складала 39,1%, падчас парламенцкіх выбараў 2012 г. – 42%. Адпаведна ў 2012 г. скарацілася колькасць кандыдатур у УВК ад грамадзян і працоўных калектываў.

Свае кандыдатуры ў склад УВК прапанавалі 9 палітычных партый з 15 зарэгістраваных. У параўнанні з 2010 і 2012 гг. актыўнасць апазіцыйных партый знізілася. На прэзідэнцкіх выбарах 2010 г. 1 073 прэтэндэнты ад апазіцыйных палітычных партый складалі 1,3 % ад агульнай колькасці вылучэнцаў. У 2012 г. 664 кандыдатуры ад 5 апазіцыйных партый складалі ўжо каля 0,8%.

У 2014 г. паводле дадзеных Цэнтральнай камісіі 4 апазіцыйныя партыі вылучылі 372 прадстаўнікі, што роўна 0,49% ад агульнай колькасці прэтэндэнтаў. З іх Беларуская партыя левых «Справядлівы свет» вылучыла 186 чалавек, Беларуская сацыял-дэмакратычная партыя (Грамада) – 4, АГП – 118, Партыя БНФ – 64.

SSS

ПАСЯДЖЭННІ ОРГАНАЎ, ЯКІЯ ЁТВАРАЮЦЬ КАМІСІІ

Згодна з Каляндарным планам пасяджанні органаў, якія ўтвараюць УВК, адбыліся не пазней за 5 лютага ўключна, а размяшчэнне ў друку рашэнняў аб утварэнні УВК прайшло не пазней за сем дзён з моманту прыняцця рашэння.

Дзяржаўныя СМІ практычна не давалі інфармацыі аб месцы і часе правядзення пасяджэнняў. Зафіксаваныя выпадкі адмоваў у прадстаўленні гэтай інфармацыі назіральнікам кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары».

У г. Баранавічы намеснік старшыні Баранавіцкага райвыканкама Сяргей Сліва не паведаміў неабходную інфармацыю назіральніку Сяргею Гоўшу. Звестак аб месцы і часе правядзення паседжання Баранавіцкага райвыканкама не было ні на афіцыйным сайце, ні на старонках газеты «Наш край».

Зафіксавана шмат фактаў адмовы назіральнікам у праве прысутнічаць на пасяджэннях па фарміраванні УВК. Нягледзячы на папярэдне дасланыя РПГА «Беларускі Хельсінкскі камітэт» адпаведныя дакументы, з 21 назіральніка 11 атрымалі адмову, што склала 52,3%.

Асноўнай прычынай адмовы ўказвалася тое, што ч. 5 арт. 34 ВК не прадугледжвае такой магчымасці. Трэба адзначыць, што ў сваёй просьбе прысутнічаць на гэтых пасяджэннях сябры кампаніі «Праваабаронцы за свабодныя выбары» абаяпіраліся на прынцыпы галаснасці дзейнасці органаў мясцовага кіравання і самакіравання (арт. 3 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні ў Рэспубліцы Беларусь»), а таксама на замацаванае у ч. 2 арт. 39 гэтага Закона права прысутнічаць на пасяджэннях выканаўчых і распарадчых органаў прадстаўнікоў іншых арганізацый і грамадзян.

Тыя назіральнікі, што здолелі прысутнічаць на пасяджэннях па ўтварэнні УВК, адзначаюць, што яны прайшлі вельмі хутка, вылучаныя кандыдатуры не абмяркоўваліся, агучваліся спісы, галасаванне адбывалася таксама за спіс. У некаторых выпадках не называліся нават прозвішчы вылучэнцаў.

Пасяджэнне Адміністрацыі Кастрычніцкага раёна г. Гродна працягвалася 15 хвілін. Прагаласавалі па ўсіх пытаннях колькаснага спісачнага складу УВК аднагалосна. Начальнік аддзела арганізацыйна-кадравай работы Ларыса Барысава агучыла толькі агульную лічбу тых, хто ўвайшоў у склад УВК ад грамадскіх аб'яднанняў і палітычных партый – 371 чалавек (41,4%). Спосаб вылучэння і месца працы не называліся.

У шэрагу выпадкаў указваліся падставы, на якіх было адмоўлена прэтэндэнтам у склад камісій. Напрыклад, у г. Рэчыца Гомельскай вобласці 8 вылучэнцаў ад Беларусай партыі левых «Справядлівы свет» не ўключылі ў склад УВК, патлумачыўшы гэта іх сталым узростам. Распаўсюджана такая прычына, як «адсутнасць папярэдняга досведу працы». У Адміністрацыі Цэнтральнага раёна г. Гомеля ўказалі на тое, што заканадаўства не абавязвае растлумачваць прычыны адмоваў ва ўключэнні ў склад АВК.

У большасці выпадкаў месцы працы грамадзян, вылучаных і ўключаных у склад УВК, не называліся. Камісіі традыцыйна сфарміраваныя па «вытворчым прынцыпе» – з працаўнікоў аднаго прадпрыемства, вылучаных рознымі шляхамі. Паводле інфармацыі з месцаў, большасць сяброў УВК – гэта тыя ж асобы, што і падчас выбараў дэпутатаў ППНС у 2012 г.

У Кастрычніцкім раёне г. Гродна па «вытворчым прынцыпе» сфарміраваныя наступныя ўчастковыя камісіі: з працаўнікоў ААТ «Гродзенская ТЭЦ-2» УВК № 2, з працаўнікоў ААТ «Гарадзенская тытунёвая фабрыка “Нёман”» УВК № 131, з працаўнікоў ААТ «Гродзенская абутковая фабрыка “Нёман”» УВК № 120, з працаўнікоў ААТ «Гродна Азот-Хімвалакно» УВК №№ 75,100,106 ды іншае.

Прадстаўнікам суб'ектаў, якія вылучылі кандыдатаў у склад камісій, адмаўлялі таксама і ў праве азнаёміцца з пісьмовымі матэрыяламі вылучэння (праколамі сходаў адпаведных структур палітычных партый, грамадскіх аб'яднанняў і працоўных калектываў, заявамі грамадзян).

СКЛАД УВК

Паводле афіцыйных дадзеных, на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь утворана 6 170 УВК, у якія ўвайшлі 67 069 чалавек.

Згодна з заявай сакратара Цэнтрвыбаркама Мікалая Лазавіка, прадстаўнікі апазіцыйных палітычных партый у УВК атрымалі 21 месца, пры тым, што апазіцыйныя палітычныя партыі вылучылі 372 сваіх сябра. У склад УВК ўключана 12 з 186 вылучаных сяброў БПЛ «Справядлівы свет», 6 – з 64 сяброў ПБНФ, 3 – з 118 сяброў АГП, 2 – з 4 сяброў БСДП (Грамада).

SSS

Доля прадстаўнікоў чатырох апазіцыйных партый складае 0,031 % (21 чалавек з 372). На парламенцкіх выбарах 2012 г. яна склала каля 0,1 % (61 чалавек з 68 945). На прэзідэнцкіх выбарах 2010 г. доля прадстаўнікоў пяці апазіцыйных партый склала 0,26 % (183 чалавекі з 70 815).

Калі параўняць працэнт «праходнасці» сяброў апазіцыйных і праўладных партый у склад УВК, то робіцца відавочнай значная дыспрапорцыя: толькі 5,6% прэтэндэнтаў ад апазіцыйных партый увайшлі у склад УВК, у той час як ад праўладных партый ўключана 86% ад колькасці вылучаных.